การเปรียบเทียบความแตกต่างการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย

A Comparative Study of Differences in Media Literacy Among Thai Youth

ฉันทนา ปาปัดถา * กรรณิการ์ โต๊ะมีนา * และ ดุริยางค์ คมขำ *
Chantana Papattha* Kannika Tohmeena * and Duriyang Komkhum *
Corresponding Author email: chantana.p@rmutp.ac.th

วันที่รับบทความ 8 พฤศจิกายน 2568
วันที่แก้ไขบทความ 25 พฤศจิกายน 2568
วันที่ตอบรับบทความ 1 ธันวาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการเปรียบเทียบความแตกต่างของการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย ซึ่งการวิจัยเป็นแบบเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเยาวชนไทยอายุระหว่าง 18–25 ปี ที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยพื้นที่ภาคกลาง จำนวน 680 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-Test) และการวิเคราะห์ความแปรรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะประชากรต่างกันมีการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทยแตกต่างกันในบางประเด็น โดยพบว่าเพศไม่ส่งผลต่อระดับการรู้เท่าทันสื่อในภาพรวม ยกเว้นด้านการเข้าใจสื่อที่เยาวชนหญิงมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเยาวชนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนอายุมีผลต่อความแตกต่างของการรู้เท่าทันสื่ออย่างมีนัยสำคัญใน 3 ด้าน ได้แก่ การเปิดรับสื่อ การวิเคราะห์สื่อ และการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ ขณะที่ด้านการเข้าใจสื่อและการประเมินค่าไม่แตกต่างกัน สำหรับสถานภาพครอบครัวพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกด้าน โดยเยาวชนที่อาศัยอยู่คนเดียวหรือกับเพื่อนมีคะแนนสูงกว่าเยาวชนที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา โดยเฉพาะด้านการเปิดรับสื่อ การวิเคราะห์สื่อ การเข้าใจสื่อ และการประเมินค่า เช่นเดียวกับลักษณะการพักอาศัยที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกด้าน โดยเยาวชนที่พักในห้องเช่าหรือบ้านของญาติมีคะแนนการรู้เท่าทันสื่อสูงกว่าผู้ที่พักในบ้านหรือคอนโดของครอบครัว โดยเฉพาะด้านการวิเคราะห์สื่อ การเข้าใจสื่อ การประเมินค่า และการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ สะท้อนให้เห็นว่าปัจจัยด้านประชากรมี

* คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

บทบาทต่อระดับการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนในมิติที่แตกต่างกัน ทั้งนี้อายุ รูปแบบครอบครัว และลักษณะการพักอาศัยมีแนวโน้มเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อการพัฒนาและประยุกต์ใช้ทักษะการรู้เท่าทันสื่อมากกว่าเพศ

คำสำคัญ: การรู้เท่าทันสื่อ; ลักษณะทางประชากร; เยาวชนไทย

Abstract

This quantitative research aimed to compare differences in media literacy among Thai youth. A questionnaire was used to collect data from a sample of 680 Thai youths aged 18–25 who were studying for a bachelor's degree at universities in the central region. The data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, t-tests, and one-way ANOVA. The results showed that different demographic characteristics were associated with differences in the media literacy of Thai youth in some aspects. It was found that gender did not affect the overall level of media literacy, except in media understanding, where female youths had a significantly higher mean score than male youths at the .05 level. Age had a significant effect on the difference in media literacy in three areas: media reception, media analysis, and media utilization, while there was no difference in media understanding and media evaluation. For family status, significant differences were found in all aspects. Youths living alone or with friends had higher scores than those living with their parents, especially in media reception, media analysis, media understanding, and media evaluation. Similarly, living arrangements showed significant differences in all aspects. Youths living in rented rooms or with relatives had higher media literacy scores than those living in family homes, especially in media analysis, media understanding, media evaluation, and media utilization. These findings reflected those demographic factors played different roles in the level of media literacy among youths. Age, family type, and living arrangements tended to be variables that influenced the development and application of media literacy skills more than gender.

Keywords: Media Literacy; Demographic Characteristics; Thai Youth

บทนำ

สื่อดิจิทัลและสื่อสังคมออนไลน์ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของเยาวชนไทยในปัจจุบัน ทั้งในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร และการแสดงออกทางสังคม เยาวชนถือเป็นกลุ่มที่มีการเข้าถึงและใช้งานสื่อมากที่สุด จึงได้รับทั้งประโยชน์และผลกระทบจากสื่ออย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (Livingstone, 2014) การรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) กลายเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมสารสนเทศ (Livingstone, 2014) เนื่องจากเยาวชนเป็นกลุ่มที่มีการบริโภคสื่ออย่างเข้มข้น และเผชิญกับข้อมูลข่าวสารที่ทั้งมีประโยชน์และเป็นภัยในเวลาเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นข่าวปลอม (fake news) การบิดเบือนข้อมูล ไปจนถึงการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ (cyberbullying) ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อพฤติกรรม ค่านิยม และสุขภาวะทางจิตใจของเยาวชน (Hobbs, 2010; UNESCO, 2018) นอกจากนี้ การรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) จึงเป็นทักษะสำคัญที่ช่วยให้เยาวชนสามารถคัดกรอง วิเคราะห์ ประเมิน และใช้สื่ออย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งเป็นเกราะป้องกันต่ออิทธิพลด้านลบของสื่อและข้อมูลบิดเบือน (Hobbs, 2010) อย่างไรก็ตาม งานวิจัยที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่า ระดับการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไม่ได้อยู่ในระดับที่สม่ำเสมอ แต่มีความแตกต่างไปตามปัจจัยส่วนบุคคลและสภาพแวดล้อมทางสังคม เช่น เพศ อายุ หรือสถานภาพครอบครัว โดยเพศหญิงมักมีความสามารถในการตีความและเข้าใจสื่อเชิงลึกมากกว่าเพศชาย ขณะที่เยาวชนที่มีอายุมากกว่ามักพัฒนาทักษะการวิเคราะห์และการใช้สื่อได้ดีกว่า (พนม คลี่ฉายา, 2564) นอกจากนี้ สถานภาพครอบครัวและลักษณะการพักอาศัยยังมีส่วนสำคัญต่อการสร้างประสบการณ์และโอกาสในการเรียนรู้จากสื่อ เช่น เยาวชนที่ต้องอาศัยอยู่คนเดียวหรืออยู่กับเพื่อนอาจพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจและการจัดการสื่อได้ดีกว่าผู้ที่อยู่กับครอบครัว (วิรุฬรัตน์ สหลง, 2566)

Buckingham (2019) และ Lee (2016) ระบุว่า ความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อแตกต่างกันไปตามปัจจัยส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ การศึกษา และสภาพแวดล้อมทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับสถานการณ์ในประเทศไทยที่พบว่า เยาวชนต่างเพศและต่างช่วงวัยมีความสามารถในการเข้าถึงและวิเคราะห์สื่อไม่เท่ากัน ขณะที่สถานภาพครอบครัวและลักษณะการพักอาศัยยังเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างทักษะการใช้สื่อด้วยตนเอง และการศึกษาของ Lee (2016) และ Buckingham (2019) ชี้ให้เห็นว่า ความแตกต่างด้านภูมิหลังส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ และบริบททางสังคม เป็นตัวกำหนดความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อและการใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ ขณะที่ UNESCO (2018) ได้เน้นย้ำถึงความจำเป็นในการส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่คำนึงถึงความหลากหลายของผู้เรียน เพื่อสร้างความเท่าเทียมในการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากสื่อ ซึ่งในบริบทของประเทศไทย มีงานวิจัยหลายชิ้นที่สะท้อนถึงปัญหาการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชน เช่น พนม (2564) พบว่า เยาวชนไทยมีระดับการวิเคราะห์และประเมินสื่ออยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสะท้อนถึงความท้าทายในการใช้วิจารณญาณต่อข้อมูลที่ซับซ้อน ขณะที่ วิรุฬรัตน์ (2566) ชี้ว่า ปัจจัยด้านเมตาคอกนิชันและการกล้าแสดงออกมีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางดิจิทัล และมีผลต่อการรู้เท่าทันสื่อ นอกจากนี้ งานของ Marinier (2023) ยังยืนยันว่าเยาวชนไทยแม้สามารถใช้ความรู้ด้านสื่อในการตรวจจับโฆษณาหลอกลวงได้ แต่ยังคงเผชิญปัญหาการตีความเชิงลึกที่ไม่ครอบคลุม และปัญหาที่สำคัญคือระบบการศึกษาของไทยยังไม่ได้บูรณาการการสอนเรื่องการรู้เท่าทันสื่ออย่างเป็นระบบ

ทำให้เยาวชนจำนวนมากเรียนรู้ทักษะนี้จากการใช้งานจริง มากกว่าการได้รับการพัฒนาผ่านหลักสูตรหรือการอบรมที่เป็นทางการ (ทิพวัลย์ & เสกสรรค์, 2563) ซึ่งอาจนำไปสู่การพัฒนาอย่างไม่สมดุลในแต่ละมิติของการรู้เท่าทันสื่อ เช่น มีความสามารถในการเข้าถึง แต่ขาดทักษะการประเมินค่าและการใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์

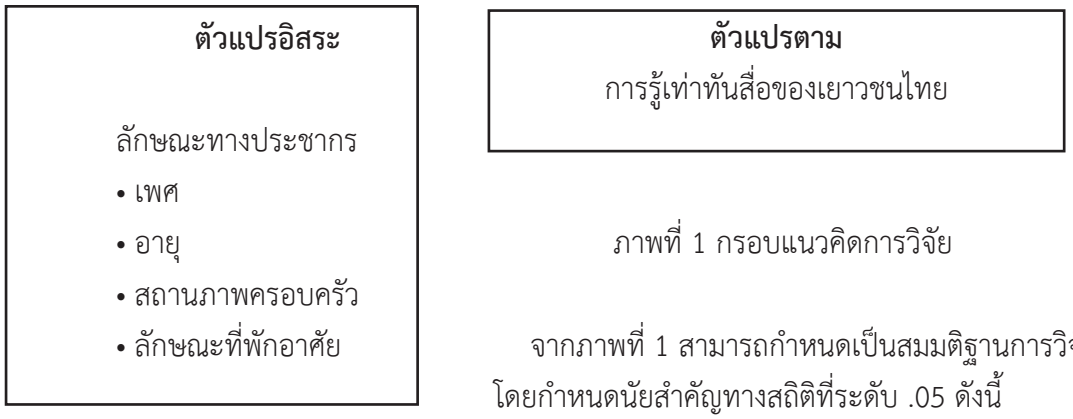
สรุปได้ว่า สภาพปัญหาการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทยไม่ได้เป็นเพียงเรื่องของทักษะรายบุคคล แต่เกี่ยวพันกับปัจจัยเชิงโครงสร้างทางสังคมและการศึกษา ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการศึกษาเชิงลึก ดังนั้น การศึกษาความแตกต่างของการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพครอบครัว และลักษณะการพักอาศัย จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากจะช่วยสะท้อนให้เห็นถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับการรู้เท่าทันสื่อ และเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สามารถนำไปใช้พัฒนานโยบาย หรือแนวทางการส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่เหมาะสมกับกลุ่มเยาวชนไทยในบริบทที่แตกต่างกัน

วัตถุประสงค์

เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบความแตกต่างของการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย เพื่อเปรียบเทียบและวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างงปัจจัยทางประชากรที่มีต่อการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย สามารถกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากภาพที่ 1 สามารถกำหนดเป็นสมมติฐานการวิจัย โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนี้

- สมมติฐานที่ 1 เยาวชนไทยที่มีเพศต่างกันมีการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทยแตกต่างกัน
- สมมติฐานที่ 2 เยาวชนไทยที่มีอายุมีการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทยแตกต่างกัน
- สมมติฐานที่ 3 เยาวชนไทยที่มีสถานภาพครอบครัวมีการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทยแตกต่างกัน
- สมมติฐานที่ 4 เยาวชนไทยที่มีลักษณะที่พักอาศัยมีการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทยแตกต่างกัน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบความแตกต่างการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ สามารถกำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ เยาวชนไทยที่มีอายุระหว่าง 18–25 ปี ซึ่งกำลังศึกษาในระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ภาคกลาง มีจำนวนทั้งสิ้น 762,319 คน (สำนักงานปลัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2567) และ กำหนดเป็นเยาวชนไทยอายุระหว่าง 18–25 ปี ที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยภาคกลาง โดยใช้แนวคิดของ Nunnally (1967) ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแนะนำให้มีจำนวนอย่างน้อย 10 คน ต่อ 1 ตัวแปร การวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรทั้งหมด 65 ตัวแปร ดังนั้นจึงต้องการกลุ่มตัวอย่างไม่น้อยกว่า 650 คน (65×10 = 650) เพื่อความรอบคอบจึงได้เพิ่มจำนวนอีก 30 คน รวมทั้งสิ้น 680 คน ทั้งนี้ การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยผู้ให้ข้อมูลยินยอมและสมัครใจในการตอบแบบสอบถาม โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยคำถามปลายปิดและคำถามปลายเปิด แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพครอบครัว และลักษณะการพักอาศัย โดยใช้รูปแบบแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เลือกคำตอบเพียงข้อเดียว

ตอนที่ 2 การรู้เท่าทันสื่อ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน 1) การเปิดรับสื่อ 2) การวิเคราะห์สื่อ 3) การเข้าใจสื่อ 4) การประเมินค่า และ 5) การใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ ใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เช่นเดียวกับตอนที่ 2 ครอบคลุม
5 ด้าน ได้แก่ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเพิ่มเติม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิดที่เปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างสามารถแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้

การหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามใน 2 ขั้นตอน ดังนี้ (1) การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ดำเนินการประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้วิธีการหาค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน กำหนดเกณฑ์ให้ทุกข้อคำถามต้องมีค่า IOC มากกว่า 0.50 ขึ้นไป ผลการประเมินพบว่า ข้อคำถามทั้งหมดมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67–1.00 แสดงถึงความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย นอกจากนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับแก้ไขถ้อยคำให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงก่อนจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และ (2) การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริง จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยกำหนดเกณฑ์ว่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับควรมีค่าไม่น้อยกว่า 0.80 ผลการวิเคราะห์พบว่า แบบสอบถามการรู้เท่าทันสื่อมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .986 ซึ่งอยู่ในระดับสูงมาก สามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บข้อมูลภาคสนามดำเนินการระหว่างเดือนมกราคม – เมษายน 2568 โดยใช้ทั้งการแจกแบบสอบถามในรูปแบบเอกสารและแบบสอบถามออนไลน์ (Google Form) มีขั้นตอนดังนี้ (1) จัดเตรียมแบบสอบถามทั้งฉบับกระดาษและแบบออนไลน์ (2) แจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มเยาวชนที่กำลังศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จากผู้ที่ยินดีให้ข้อมูลด้วยความสมัครใจซึ่งผู้ตอบสามารถเลือกตอบได้ทั้งแบบเอกสารหรือแบบออนไลน์ และ (3) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืน เพื่อให้ได้จำนวนตัวอย่างครบถ้วนตามที่กำหนดไว้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมี ดังนี้

2.1 สำหรับตัวแปรที่มีตัวแปรย่อย 2 ตัวแปร ได้แก่ เพศ ใช้การทดสอบค่าที (t-Test) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2.2 สำหรับตัวแปรที่มีตัวแปรย่อยมากกว่า 2 ตัวแปร ได้แก่ อายุ สถานภาพครอบครัว และลักษณะการพักอาศัย ใช้การทดสอบค่าเอฟ (F-test) โดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และเมื่อพบความแตกต่างจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของค่าเฉลี่ยด้วยวิธี Least Significant Difference (LSD) ที่ระดับนัยสำคัญ .05

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบความแตกต่างของการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ สามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ลักษณะทางประชากร

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของลักษณะทางประชากร

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม	680	100.00
เพศ		
เพศชาย	311	45.74
เพศหญิง	369	54.26
อายุ		
18-21 ปี	381	56.03
22-25 ปี	299	43.97

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพครอบครัว		
อยู่คนเดียว	159	23.38
อยู่กับบิดามารดา	369	54.26
อยู่กับเพื่อน	129	18.97
อยู่กับญาติ	23	3.38
ลักษณะการพักอาศัย		
บ้าน/คอนโดของครอบครัว	370	54.41
ห้องเช่า	250	36.76
บ้าน/คอนโดของญาติ	60	8.82

จากตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของลักษณะทางประชากร พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 54.26 อายุระหว่าง 18-21 ปี คิดเป็นร้อยละ 56.03 อาศัยอยู่กับบิดามารดา คิดเป็นร้อยละ 54.26 และอาศัยอยู่ที่บ้าน/คอนโดของครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 54.41

2. การรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตาฐานของการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย

การรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย	ผลการวิเคราะห์		
	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย
ด้านการเปิดรับสื่อ	**4.68**	**0.52**	**มากที่สุด**
• สามารถอ่านเนื้อหาในสื่อแล้วทำความเข้าใจได้	4.71	0.57	มากที่สุด
• สามารถจดจำและเข้าใจความหมายคำศัพท์ สัญลักษณ์และวิธีการสื่อสารผ่านสื่อ	4.62	0.65	มากที่สุด
• สามารถสืบค้นแหล่งที่มาของข้อมูลที่น่าเชื่อถือ	4.67	0.62	มากที่สุด
• สามรถคัดเลือกข้อมูลไปใช้ได้อย่างเหมาะสม	4.69	0.60	มากที่สุด
• สามารถเลือกใช้ข้อมูลได้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้	4.71	0.56	มากที่สุด
ด้านการวิเคราะห์สื่อ	**4.71**	**0.50**	**มากที่สุด**
• สามารถแบ่งปันข้อมูลที่เป็นประโยชนผ่านสื่อสังคมออนไลน์	4.71	0.62	มากที่สุด

การรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย	ผลการวิเคราะห์ $\bar{x}$	S.D.	ความหมาย
• สามารถเลือกใช้สื่อดิจิทัลเพื่อการทำงานหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้	4.72	0.54	มากที่สุด
• สามารถเลือกใช้สื่อดิจิทัลต่าง ๆ เพื่อการเรียนรู้ในชีวิตประจำวันได้	4.75	0.54	มากที่สุด
• ใช้ความและและประสมการณ์เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาสื่อและนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสม	4.68	0.60	มากที่สุด
• สามารถวิเคราะห์ เปรียบเทียบความถูกต้องของข้อมูลที่นำเสนอผ่านสื่อได้	4.70	0.58	มากที่สุด
ด้านการเข้าใจสื่อ	**4.67**	**0.53**	**มากที่สุด**
• สามารถตีความหมายของการนำเสนอข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อต่าง ๆ	4.68	0.60	มากที่สุด
• สามารถทำความเข้าใจกับเนื้อหาของสื่อที่นำเสนอ	4.69	0.57	มากที่สุด
• สามารถใช้ประสบการณ์แยกข่าวจริงกับข่าวปลอมได้	4.63	0.67	มากที่สุด
• สามารถเลือกใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ	4.69	0.62	มากที่สุด
• สามารถใช้ประสบการณ์เปิดรับสื่อมาแยกแยะความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่นเสนอผ่านสื่อได้	4.67	0.62	มากที่สุด
ด้านการประเมินค่า	**4.69**	**0.54**	**มากที่สุด**
• สามารถประเมินข้อมูลก่อนนำมาใช้เป็นข้อมูลอ้างอิง	4.69	0.62	มากที่สุด
• สามารถเลือกใช้ข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตจากแหล่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ	4.73	0.57	มากที่สุด
• สามารถตรวจสอบข้อมูลที่ถูก / ผิดบนที่นำเสนอบนอินเทอร์เน็ตได้	4.64	0.66	มากที่สุด
• สามารถประเมินคุณภาพของข้อมูลและเลือกข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสม	4.67	0.59	มากที่สุด
• สามารถประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้	4.69	0.60	มากที่สุด
ด้านการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์	**4.76**	**0.44**	**มากที่สุด**
• สามารถสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ บนอินเทอร์เน็ตได้	4.81	0.47	มากที่สุด

การรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย	ผลการวิเคราะห์		
	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย
• สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ได้	4.73	0.55	มากที่สุด
• สามารถเลือกสื่อเพื่อนำเสนอข้อมูลได้อย่างเหมาะสม	4.78	0.49	มากที่สุด
• สามารถสร้างเนื้อหาให้เหมาะสมกับสื่อได้	4.76	0.54	มากที่สุด
• การสามารถใช้ภาษาในการนำเสนอผ่านสื่อได้อย่างเหมาะสม	4.74	0.53	มากที่สุด
• การรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทยในภาพรวม	4.70	0.46	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตาฐานของการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.70 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ดังนี้

1. ด้านการเปิดรับสื่อ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.68 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ได้แก่ สามารถอ่านเนื้อหาในสื่อแล้วทำความเข้าใจได้ มีค่าเฉลี่ย 4.71 สามารถเลือกใช้ข้อมูลได้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้ มีค่าเฉลี่ย 4.71 สามรถคัดเลือกข้อมูลไปใช้ได้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.69 สามารถสืบค้นแหล่งที่มาของข้อมูลที่น่าเชื่อถือ มีค่าเฉลี่ย 4.67 และสามารถจดจำและเข้าใจความหมายคำศัพท์ สัญลักษณ์ และวิธีการสื่อสารผ่านสื่อ มีค่าเฉลี่ย 4.62 ตามลำดับ

2. ด้านการวิเคราะห์สื่อ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.71 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ได้แก่ สามารถเลือกใช้สื่อดิจิทัลต่าง ๆ เพื่อการเรียนรู้ในชีวิตประจำวันได้ มีค่าเฉลี่ย 4.75 รองลงมาคือ สามารถเลือกใช้สื่อดิจิทัลเพื่อการทำงานหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ มีค่าเฉลี่ย 4.72 สามารถแบ่งปันข้อมูลที่เป็นประโยชน์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ มีค่าเฉลี่ย4.71 สามารถวิเคราะห์และเปรียบเทียบความถูกต้องของข้อมูลที่นำเสนอผ่านสื่อได้ มีค่าเฉลี่ย 4.70 และใช้ความและและประสมการณ์เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาสื่อและนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.68 ตามลำดับ

3. ด้านการเข้าใจสื่อ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.67 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ได้แก่ สามารถทำความเข้าใจกับเนื้อหาของสื่อที่นำเสนอ มีค่าเฉลี่ย 4.69 สามารถเลือกใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ มีค่าเฉลี่ย 4.69 สามารถตีความหมายของการนำเสนอข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ย 4.68 สามารถใช้ประสบการณ์เปิดรับสื่อมาแยกแยะความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่นเสนอผ่านสื่อได้ มีค่าเฉลี่ย 4.67 และสามารถใช้ประสบการณ์แยกข่าวจริงกับข่าวปลอมได้ มีค่าเฉลี่ย 4.63 ตามลำดับ

4. ด้านการประเมินค่า พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.69 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ได้แก่ สามารถเลือกใช้ข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตจากแหล่ง

ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ มีค่าเฉลี่ย 4.73 รองลงมาคือ สามารถประเมินข้อมูลก่อนนำมาใช้เป็นข้อมูลอ้างอิง มีค่าเฉลี่ย 4.69 สามารถประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้ มีค่าเฉลี่ย 4.69 สามารถประเมินคุณภาพของข้อมูลและเลือกข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.67 และสามารถตรวจสอบข้อมูลที่ถูก/ผิดบนที่นเสนอบนอินเทอร์เน็ตได้ มีค่าเฉลี่ย 4.64 ตามลำดับ

5. ด้านการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.76 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ได้แก่ สามารถสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ บนอินเทอร์เน็ตได้ มีค่าเฉลี่ย 4.81 รองลงมาคือ สามารถเลือกสื่อเพื่อนำเสนอข้อมูลได้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.78 สามารถสร้างเนื้อหาให้เหมาะสมกับสื่อได้ มีค่าเฉลี่ย 4.76 การสามารถใช้ภาษาในการนำเสนอผ่านสื่อได้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.74 และสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ได้ มีค่าเฉลี่ย 4.73 ตามลำดับ

3. การเปรียบเทียบความแตกต่างของการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย

สมมติฐานที่ 1 เยาวชนไทยที่มีเพศต่างกันมีการรู้เท่าทันสื่อแตกต่างกัน

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบลักษณะประชากรกับการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย จำแนกตามเพศ

การรู้เท่าทันสื่อ	เพศ	N	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig.
ด้านการเปิดรับสื่อ	ชาย	311	4.65	0.60	-1.401	.162
	หญิง	369	4.71	0.45		
ด้านการวิเคราะห์สื่อ	ชาย	311	4.67	0.55	-1.787	.074
	หญิง	369	4.74	0.44		
ด้านการเข้าใจสื่อ	ชาย	311	4.62	0.60	-2.292	.022*
	หญิง	369	4.71	0.47		
ด้านการประเมินค่า	ชาย	311	4.67	0.60	-.704	.482
	หญิง	369	4.70	0.48		
ด้านการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์	ชาย	311	4.75	0.48	-.969	.333
	หญิง	369	4.78	0.41		
การรู้เท่าทันสื่อภาพรวม	ชาย	311	4.67	0.52	-1.574	.116
	หญิง	369	4.73	0.41		
* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05						

จากตารางที่ 3 การเปรียบเทียบการเปรียบเทียบลักษณะประชากรกับการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย จำแนกตามเพศ พบว่า ในภาพรวมเยาวชนไทยที่มีเพศต่างกันการรู้เท่าทันสื่อไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า เยาวชนที่มีเพศต่างกันการรู้เท่าทันสื่อด้านการเข้าใจสื่อ แตก

ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเยาวชนที่มีเพศต่างกันการรู้เท่าทันสื่อด้านการเปิดรับสื่อ ด้านการวิเคราะห์สื่อ ด้านการประเมินค่า และด้านการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 เยาวชนไทยที่มีอายุต่างกันมีการรู้เท่าทันสื่อแตกต่างกัน

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบลักษณะประชากรกับการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย จำแนกตามอายุ

การรู้เท่าทันสื่อ	เพศ	N	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig.
ด้านการเปิดรับสื่อ	ชาย	381	4.63	0.58	-2.880	.004*
	หญิง	299	4.75	0.43		
ด้านการวิเคราะห์สื่อ	ชาย	381	4.68	0.53	-1.976	.049*
	หญิง	299	4.75	0.45		
ด้านการเข้าใจสื่อ	ชาย	381	4.65	0.58	-1.386	.166
	หญิง	299	4.70	0.47		
ด้านการประเมินค่า	ชาย	381	4.65	0.58	-1.679	.094
	หญิง	299	4.72	0.48		
ด้านการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์	ชาย	381	4.73	0.48	-2.136	.033*
	หญิง	299	4.80	0.38		
การรู้เท่าทันสื่อภาพรวม	ชาย	381	4.67	0.51	-2.189	.029*
	หญิง	299	4.75	0.39		

จากตารางที่ 4 การเปรียบเทียบการเปรียบเทียบลักษณะประชากรกับการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย จำแนกตามอายุ พบว่า ในภาพรวมเยาวชนไทยที่มีอายุต่างกันการรู้เท่าทันสื่อแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า เยาวชนที่มีอายุต่างกันการรู้เท่าทันสื่อด้านการเปิดรับสื่อ และด้านการวิเคราะห์สื่อ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเยาวชนที่มีอายุต่างกันการรู้เท่าทันสื่อ ด้านการเข้าใจสื่อ ด้านการประเมินค่า และด้านการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 เยาวชนไทยที่มีสถานภาพครอบครัวต่างกันมีการรู้เท่าทันสื่อแตกต่างกัน

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบลักษณะประชากรกับการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย จำแนกตามสถานภาพครอบครัว

การรู้เท่าทันสื่อ		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ด้านการเปิดรับสื่อ	ระหว่างกลุ่ม	6.036	3	2.012	7.530	.000*
	ภายในกลุ่ม	180.611	676	.267		
	รวม	186.647	679			
ด้านการวิเคราะห์สื่อ	ระหว่างกลุ่ม	3.353	3	1.118	4.623	.003*
	ภายในกลุ่ม	163.446	676	.242		
	รวม	166.799	679			
ด้านการเข้าใจสื่อ	ระหว่างกลุ่ม	4.016	3	1.339	4.765	.003*
	ภายในกลุ่ม	189.943	676	.281		
	รวม	193.960	679			
ด้านการประเมินค่า	ระหว่างกลุ่ม	5.638	3	1.879	6.634	.000*
	ภายในกลุ่ม	191.495	676	.283		
	รวม	197.133	679			
ด้านการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	3.212	3	1.071	5.585	.001*
	ภายในกลุ่ม	129.589	676	.192		
	รวม	132.801	679			
การรู้เท่าทันสื่อภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	4.295	3	1.432	6.819	.000*
	ภายในกลุ่ม	141.904	676	.210		
	รวม	146.198	679			
* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05						

จากตารางที่ 5 แสดงการเปรียบเทียบลักษณะประชากรกับการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย จำแนกตามสถานภาพครอบครัว พบว่า ภาพรวมเยาวชนไทยที่มีสถานภาพครอบครัวต่างกันการรู้เท่าทันสื่อ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า เยาวชนที่มีสถานภาพครอบครัวต่างกันการรู้เท่าทันสื่อแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน ได้แก่ ด้านการเปิดรับสื่อ ด้านการวิเคราะห์สื่อ ด้านการเข้าใจสื่อ ด้านการประเมินค่า และด้านการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ ดังนั้น จึงทำการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD ดังนี้

ตารางที่ 6 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของลักษณะประชากรกับการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย ด้านการเปิดรับสื่อ จำแนกตามสถานภาพครอบครัว

การรู้เท่าทันสื่อ	สถานภาพครอบครัว	$\bar{x}$	อยู่คนเดียว	อยู่กับพ่อ แม่	อยู่กับเพื่อน	อยู่กับญาติ
			4.76	4.60	4.82	4.69
ด้านการเปิดรับสื่อ	อยู่คนเดียว	4.76	-	.162*	-.059	.074
	อยู่กับพ่อ แม่	4.60		-	-.222*	-.088
	อยู่กับเพื่อน	4.82			-	-.133
	อยู่กับญาต	4.69				-
* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05						

จากตารางที่ 6 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของลักษณะประชากรต่อการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย ด้านการเปิดรับสื่อ จำแนกตามสถานภาพครอบครัว พบว่า มีความแตกต่าง 2 คู่ ได้แก่ เยาวชนที่อาศัยอยู่คนเดียวมีการรู้เท่าทันสื่อด้านการเปิดรับสื่อสูงกว่าเยาวชนที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา และเยาวชนที่อาศัยอยู่กับบิดามารดามีการรู้เท่าทันสื่อด้านการเปิดรับสื่อต่ำกว่าเยาวชนที่อาศัยอยู่กับเพื่อน

ตารางที่ 7 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของลักษณะประชากรกับการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย ด้านการวิเคราะห์สื่อ จำแนกตามสถานภาพครอบครัว

การรู้เท่าทันสื่อ	สถานภาพครอบครัว	$\bar{x}$	อยู่คนเดียว	อยู่กับพ่อ แม่	อยู่กับเพื่อน	อยู่กับญาติ
			4.77	4.65	4.81	4.71
ด้านการวิเคราะห์สื่อ	อยู่คนเดียว	4.77	-	.124*	-.040	.059
	อยู่กับพ่อ แม่	4.65		-	-.164*	-.064
	อยู่กับเพื่อน	4.81			-	.099
	อยู่กับญาต	4.71				-
* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05						

จากตารางที่ 7 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของลักษณะประชากรต่อการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย ด้านการวิเคราะห์สื่อ จำแนกตามสถานภาพครอบครัว พบว่า มีความแตกต่าง 2 คู่ ได้แก่ เยาวชนที่อาศัยอยู่คนเดียวมีการรู้เท่าทันสื่อด้านการวิเคราะห์สื่อสูงกว่าเยาวชนที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา และเยาวชนที่อาศัยอยู่กับบิดามารดามีการรู้เท่าทันสื่อด้านการวิเคราะห์สื่อต่ำกว่าเยาวชนที่อาศัยอยู่กับเพื่อน

ตารางที่ 8 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของลักษณะประชากรกับการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย ด้านการเข้าใจสื่อ จำแนกตามสถานภาพครอบครัว

การรู้เท่าทันสื่อ	**สถานภาพครอบครัว**	$\bar{x}$	**อยู่คนเดียว**	**อยู่กับพ่อ แม่**	**อยู่กับเพื่อน**	**อยู่กับญาติ**
			4.75	4.60	4.77	4.67
ด้านการเข้าใจสื่อ	อยู่คนเดียว	4.75	-	.146*	-.025	.078
	อยู่กับพ่อ แม่	4.60		-	-.171*	-.068
	อยู่กับเพื่อน	4.77			-	.103*
	อยู่กับญาต	4.67				-
* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05						

จากตารางที่ 8 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของลักษณะประชากรต่อการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย ด้านการเข้าใจสื่อ จำแนกตามสถานภาพครอบครัว พบว่า มีความแตกต่าง 3 คู่ ได้แก่ เยาวชนที่อาศัยอยู่คนเดียวมีการรู้เท่าทันสื่อด้านการเข้าใจสื่อสูงกว่าเยาวชนที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา เยาวชนที่อาศัยอยู่กับบิดามารดามีการรู้เท่าทันสื่อด้านการเข้าใจสื่อต่ำกว่าเยาวชนที่อาศัยอยู่กับเพื่อน และเยาวชนที่อาศัยอยู่กับเพื่อนมีการรู้เท่าทันสื่อด้านการเข้าใจสื่อสูงกว่าเยาวชนที่อาศัยอยู่กับญาติ

ตารางที่ 9 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของลักษณะประชากรกับการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย ด้านการประเมินค่า จำแนกตามสถานภาพครอบครัว

การรู้เท่าทันสื่อ	**สถานภาพครอบครัว**	$\bar{x}$	**อยู่คนเดียว**	**อยู่กับพ่อ แม่**	**อยู่กับเพื่อน**	**อยู่กับญาติ**
			4.77	4.61	4.81	4.63
ด้านการประเมินค่า	อยู่คนเดียว	4.77	-	.165*	-.040	.138
	อยู่กับพ่อ แม่	4.61		-	-.206*	-.028
	อยู่กับเพื่อน	4.81			-	.178
	อยู่กับญาต	4.63				-
* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05						

จากตารางที่ 9 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของลักษณะประชากรต่อการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย ด้านการประเมินค่า จำแนกตามสถานภาพครอบครัว พบว่า มีความแตกต่าง 2 คู่ ได้แก่ เยาวชนที่อาศัยอยู่คนเดียวมีการรู้เท่าทันสื่อด้านการประเมินค่าสูงกว่าเยาวชนที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา และเยาวชนที่อาศัยอยู่กับบิดามารดามีการรู้เท่าทันสื่อด้านการประเมินค่าต่ำกว่าเยาวชนที่อาศัยอยู่กับเพื่อน

ตารางที่ 10 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของลักษณะประชากรกับการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย ด้านการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ จำแนกตามสถานภาพครอบครัว

การรู้เท่าทันสื่อ	**สถานภาพครอบครัว**	$\bar{x}$	**อยู่คนเดียว**	**อยู่กับพ่อ แม่**	**อยู่กับเพื่อน**	**อยู่กับญาติ**
			4.84	4.70	4.84	4.86
ด้านการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์	อยู่คนเดียว	4.84	-	.135*	-.002	-.026
	อยู่กับพ่อ แม่	4.70		-	-.137*	-.161
	อยู่กับเพื่อน	4.84			-	-.023
	อยู่กับญาต	4.86				-
* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05						

จากตารางที่ 10 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของลักษณะประชากรต่อการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย ด้านการเข้าใจสื่อ จำแนกตามสถานภาพครอบครัว พบว่า มีความแตกต่าง 2 คู่ ได้แก่ เยาวชนที่อาศัยอยู่คนเดียวมีการรู้เท่าทันสื่อด้านการวิเคราะห์สื่อสูงกว่าเยาวชนที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา และเยาวชนที่อาศัยอยู่กับบิดามารดามีการรู้เท่าทันสื่อด้านการเปิดรับสื่อต่ำกว่าเยาวชนที่อาศัยอยู่กับเพื่อน

ตารางที่ 11 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของลักษณะประชากรกับการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทยในภาพรวม จำแนกตามสถานภาพครอบครัว

การรู้เท่าทันสื่อ	**สถานภาพครอบครัว**	$\bar{x}$	**อยู่คนเดียว**	**อยู่กับพ่อ แม่**	**อยู่กับเพื่อน**	**อยู่กับญาติ**
			4.78	4.63	4.81	4.71
การรู้เท่าทันสื่อภาพรวม	อยู่คนเดียว	4.78	-	.147*	-.033	.065
	ภาพรวม	4.63		-	-.180*	-.082
	อยู่กับเพื่อน	4.81			-	.098
	อยู่กับญาต	4.71				-
* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05						

จากตารางที่ 11 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของลักษณะประชากรต่อการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทยในภาพรวม จำแนกตามสถานภาพครอบครัว พบว่า มีความแตกต่าง 2 คู่ ได้แก่ เยาวชนที่อาศัยอยู่คนเดียวมีการรู้เท่าทันสื่อในภาพรวมสื่อสูงกว่าเยาวชนที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา และเยาวชนที่อาศัยอยู่กับบิดามารดามีการรู้เท่าทันสื่อในภาพรวมต่ำกว่าเยาวชนที่อาศัยอยู่กับเพื่อน

4. ลักษณะการพักอาศัย

ตารางที่ 12 การเปรียบเทียบลักษณะประชากรกับการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย จำแนกตามลักษณะการพักอาศัย

การรู้เท่าทันสื่อ		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ด้านการเปิดรับสื่อ	ระหว่างกลุ่ม	2.505	2	1.252	4.604	.010*
	ภายในกลุ่ม	184.142	677	.272		
	รวม	186.647	679			
ด้านการวิเคราะห์สื่อ	ระหว่างกลุ่ม	2.025	2	1.013	4.161	.016*
	ภายในกลุ่ม	164.774	677	.243		
	รวม	166.799	679			
ด้านการเข้าใจสื่อ	ระหว่างกลุ่ม	2.599	2	1.300	4.598	.010*
	ภายในกลุ่ม	191.361	677	.283		
	รวม	193.960	679			
ด้านการประเมินค่า	ระหว่างกลุ่ม	3.195	2	1.597	5.576	.004*
	ภายในกลุ่ม	193.938	677	.286		
	รวม	197.133	679			
ด้านการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	2.532	2	1.266	6.578	.001*
	ภายในกลุ่ม	130.269	677	.192		
	รวม	132.801	679			
การรู้เท่าทันสื่อภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	2.520	2	1.260	5.936	.003*
	ภายในกลุ่ม	143.679	677	.212		
	รวม	146.198	679			
* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05						

จากตารางที่ 12 แสดงการเปรียบเทียบลักษณะประชากรกับการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย จำแนกตามลักษณะการพักอาศัย พบว่า ในภาพรวมเยาวชนไทยที่มีลักษณะการพักอาศัยต่างกันการรู้เท่าทันสื่อ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า เยาวชนที่มีลักษณะการพักอาศัยต่างกันการรู้เท่าทันสื่อแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน ได้แก่ ด้านการเปิดรับสื่อ ด้านการวิเคราะห์สื่อ ด้านการเข้าใจสื่อ ด้านการประเมินค่า และด้านการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ ดังนั้น จึงทำการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD ดังนี้

ตารางที่ 13 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของลักษณะประชากรกับการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย ด้านการเปิดรับสื่อ จำแนกตามสถานภาพครอบครัว

การรู้เท่าทันสื่อ	**ลักษณะการพักอาศัย**	$\bar{x}$	**บ้านคอนโดของครอบครัว**	**ห้องเช่า**	**บ้านคอนโดของญาติ**
			4.64	4.71	4.84
ด้านการเปิดรับสื่อ	บ้าน/คอนโดของครอบครัว	4.64	-	-.076	-.204*
	ห้องเช่า	4.71		-	-.129
	บ้าน/คอนโดของญาติ	4.84			-
* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05					

จากตารางที่ 13 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของลักษณะประชากรต่อการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย ด้านการเข้าใจสื่อ จำแนกตามสถานภาพครอบครัว พบว่า มีความแตกต่าง 1 คู่ ได้แก่ เยาวชนที่อาศัยอยู่บ้าน/คอนโดของครอบครัวมีการรู้เท่าทันสื่อด้านการวิเคราะห์สื่อต่ำกว่าเยาวชนที่อาศัยอยู่บ้าน/คอนโดของญาติ

ตารางที่ 14 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของลักษณะประชากรกับการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย ด้านการวิเคราะห์สื่อ จำแนกตามสถานภาพครอบครัว

การรู้เท่าทันสื่อ	**ลักษณะการพักอาศัย**	$\bar{x}$	**บ้านคอนโดของครอบครัว**	**ห้องเช่า**	**บ้านคอนโดของญาติ**
			4.66	4.75	4.83
ด้านการวิเคราะห์สื่อ	บ้าน/คอนโดของครอบครัว	4.66	-	-.086*	-.165*
	ห้องเช่า	4.75		-	-.079
	บ้าน/คอนโดของญาติ	4.83			-
* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05					

จากตารางที่ 14 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของลักษณะประชากรต่อการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย ด้านการวิเคราะห์สื่อ จำแนกตามสถานภาพครอบครัว พบว่า มีความแตกต่าง 2 คู่ ได้แก่ เยาวชนที่อาศัยอยู่บ้าน/คอนโดของครอบครัวมีการรู้เท่าทันสื่อด้านการวิเคราะห์สื่อต่ำกว่าเยาวชนที่อาศัยอยู่ห้องเช่า และเยาวชนที่อาศัยอยู่บ้าน/คอนโดของครอบครัวมีการรู้เท่าทันสื่อด้านการวิเคราะห์สื่อต่ำกว่าเยาวชนที่อาศัยอยู่บ้าน/คอนโดของญาติ

ตารางที่ 15 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของลักษณะประชากรกับการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย ด้านการเข้าใจสื่อ จำแนกตามสถานภาพครอบครัว

การรู้เท่าทันสื่อ	**ลักษณะการพักอาศัย**	$\bar{x}$	**บ้านคอนโดของครอบครัว**	**ห้องเช่า**	**บ้านคอนโดของญาติ**
			4.62	4.71	4.81
ด้านการเข้าใจสื่อ	บ้าน/คอนโดของครอบครัว	4.62	-	-.096*	-.188*
	ห้องเช่า	4.71		-	-.092
	บ้าน/คอนโดของญาติ	4.81			-
* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05					

จากตารางที่ 15 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของลักษณะประชากรต่อการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทยด้านการเข้าใจสื่อ จำแนกตามสถานภาพครอบครัว พบว่า มีความแตกต่าง 2 คู่ ได้แก่ เยาวชนที่อาศัยอยู่บ้าน/คอนโดของครอบครัวมีการรู้เท่าทันสื่อด้านการเข้าใจสื่อต่ำกว่าเยาวชนที่อาศัยอยู่ห้องเช่า และเยาวชนที่อาศัยอยู่บ้าน/คอนโดของครอบครัวมีการรู้เท่าทันสื่อด้านการเข้าใจสื่อต่ำกว่าเยาวชนที่อาศัยอยู่บ้าน/คอนโดของญาติ

ตารางที่ 16 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของลักษณะประชากรกับการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย ด้านการประเมินค่า จำแนกตามสถานภาพครอบครัว

การรู้เท่าทันสื่อ	**ลักษณะการพักอาศัย**	$\bar{x}$	**บ้านคอนโดของครอบครัว**	**ห้องเช่า**	**บ้านคอนโดของญาติ**
			4.63	4.74	4.82
ด้านการประเมินค่า	บ้าน/คอนโดของครอบครัว	4.63	-	-.114*	-.197*
	ห้องเช่า	4.74		-	-.083
	บ้าน/คอนโดของญาติ	4.82			-
* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05					

จากตารางที่ 16 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของลักษณะประชากรต่อการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทยด้านการประเมินค่า จำแนกตามสถานภาพครอบครัว พบว่า มีความแตกต่าง 2 คู่ ได้แก่ เยาวชนที่อาศัยอยู่บ้าน/คอนโดของครอบครัวมีการรู้เท่าทันสื่อด้านการประเมินค่าต่ำกว่าเยาวชนที่อาศัยอยู่ห้องเช่า และเยาวชนที่อาศัยอยู่บ้าน/คอนโดของครอบครัวมีการรู้เท่าทันสื่อด้านการประเมินค่าต่ำกว่าเยาวชนที่อาศัยอยู่บ้าน/คอนโดของญาติ

ตารางที่ 17 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของลักษณะประชากรกับการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย ด้านการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ จำแนกตามสถานภาพครอบครัว

การรู้เท่าทันสื่อ	**ลักษณะการพักอาศัย**	$\bar{x}$	**บ้านคอนโดของครอบครัว**	**ห้องเช่า**	**บ้านคอนโดของญาติ**
			4.72	4.79	4.93
ด้านการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์	บ้าน/คอนโดของครอบครัว	4.72	-	-.072*	-.208*
	ห้องเช่า	4.79		-	-.136*
	บ้าน/คอนโดของญาติ	4.93			-
* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05					

จากตารางที่ 17 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของลักษณะประชากรต่อการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทยด้านการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ จำแนกตามสถานภาพครอบครัว พบว่า มีความแตกต่าง 3 คู่ ได้แก่ 1) เยาวชนที่อาศัยอยู่บ้าน/คอนโดของครอบครัวมีการรู้เท่าทันสื่อด้านการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ต่ำกว่าเยาวชนที่อาศัยอยู่ห้องเช่า 2) เยาวชนที่อาศัยอยู่บ้าน/คอนโดของครอบครัวมีการรู้เท่าทันสื่อด้านการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ต่ำกว่าเยาวชนที่อาศัยอยู่บ้าน/คอนโดของญาติ และ 3) เยาวชนที่อาศัยอยู่ห้องเช่ามีการรู้เท่าทันสื่อด้านการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ต่ำกว่าเยาวชนที่อาศัยอยู่บ้าน/คอนโดของญาติ

ตารางที่ 18 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของลักษณะประชากรกับการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทยในภาพรวม จำแนกตามสถานภาพครอบครัว

การรู้เท่าทันสื่อ	**ลักษณะการพักอาศัย**	$\bar{x}$	**บ้านคอนโดของครอบครัว**	**ห้องเช่า**	**บ้านคอนโดของญาติ**
			4.65	4.74	4.85
การรู้เท่าทันสื่อในภาพรวม	บ้าน/คอนโดของครอบครัว	4.65	-	-.088*	-.192*
	ห้องเช่า	4.74		-	-.104
	บ้าน/คอนโดของญาติ	4.85			-
* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05					

จากตารางที่ 18 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของลักษณะประชากรต่อการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทยในภาพรวม จำแนกตามสถานภาพครอบครัว พบว่า มีความแตกต่าง 2 คู่ ได้แก่ เยาวชนที่อาศัยอยู่บ้าน/คอนโดของครอบครัวมีการรู้เท่าทันสื่อในภาพรวมต่ำกว่าเยาวชนที่อาศัยอยู่ห้องเช่า และเยาวชนที่อาศัยอยู่บ้าน/คอนโดของครอบครัวมีการรู้เท่าทันสื่อในภาพรวมต่ำกว่าเยาวชนที่อาศัยอยู่บ้าน/คอนโดของญาติ

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบความแตกต่างของการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. เพศ พบว่า เยาวชนที่มีเพศแตกต่างกันไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในภาพรวมของการรู้เท่าทันสื่อ ะท้อนให้เห็นว่าเพศอาจมีอิทธิพลต่อกระบวนการตีความและการประเมินสื่อในบางมิติ แม้จะไม่ปรากฏความแตกต่างในภาพรวมก็ตาม สอดคล้องกับงานวิจัยของทิพวัลย์ อัตถาหาร และเสกสรรค์ ทองคำบรรจง (2563) ที่พบว่า นักเรียนมีความแตกต่างด้านองค์ประกอบความฉลาดทางดิจิทัลในบางด้าน เช่น สิทธิและกฎหมายทางดิจิทัล และมารยาททางดิจิทัล ซึ่งสะท้อนว่าบทบาททางสังคมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่แตกต่างกันอาจส่งผลต่อวิธีการใช้และตีความสื่อ และในเชิงทฤษฎี การอธิบายความแตกต่างทางเพศในบริบทการรู้เท่าทันสื่ออาจเชื่อมโยงกับแนวคิด Gender Socialization Theory ที่มองว่าเพศชายและเพศหญิงได้รับการหล่อหลอมทางสังคมในลักษณะที่แตกต่างกัน ทำให้มีรูปแบบการสื่อสาร การรับรู้ และการประเมินข้อมูลที่ไม่เหมือนกัน (Bem, 1981) ทั้งนี้ การที่เยาวชนหญิงมีคะแนนสูงกว่าในด้านการเข้าใจสื่อ อาจเนื่องมาจากการให้ความสำคัญกับรายละเอียดและการประเมินความถูกต้องของสารมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของ Livingstone (2004) ที่เน้นว่าการรู้เท่าทันสื่อไม่ได้ขึ้นอยู่กับเพียงทักษะเชิงเทคนิค แต่ยังเกี่ยวข้องกับปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมที่แวดล้อมผู้ใช้สื่อ นอกจากนี้ งานวิจัยในต่างประเทศ เช่น Martens (2010) ได้ยืนยันว่าปัจจัยส่วนบุคคล เช่น เพศและประสบการณ์การใช้สื่อ มีอิทธิพลต่อระดับ media literacy โดยเพศหญิงมักมีแนวโน้มที่จะมีทักษะการวิเคราะห์และประเมินสื่อที่รอบคอบกว่าเพศชายเล็กน้อย ผลการวิจัยนี้จึงตอกย้ำว่าความแตกต่างทางเพศแม้จะไม่ชัดเจนในภาพรวม แต่ก็สามารถสะท้อนออกมาในบางองค์ประกอบของการรู้เท่าทันสื่อ โดยเฉพาะด้านการเข้าใจสื่อ

2. อายุ พบว่า เยาวชนที่มีอายุต่างกันมีระดับการรู้เท่าทันสื่อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญใน 3 ด้าน ได้แก่ การเปิดรับสื่อ การวิเคราะห์สื่อ และการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ โดยเยาวชนที่มีอายุมากกว่ามักมีทักษะการวิเคราะห์และการประเมินสื่อที่พัฒนาแล้วมากกว่า อันเป็นผลมาจากประสบการณ์ในการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่สั่งสมมา ซึ่งสอดคล้องกับงานของ พนม คลี่ฉายา (2564) ที่ชี้ว่าแต่ละช่วงวัยมีการเผชิญกับความเสี่ยงบนสื่อสังคมออนไลน์แตกต่างกัน และสิ่งนี้สะท้อนถึงความแตกต่างด้านรูปแบบการใช้สื่อและทักษะการรู้เท่าทันสื่อ และผลลัพธ์ดังกล่าวสามารถเชื่อมโยงกับ ทฤษฎีพัฒนาการทางปัญญาของ Piaget (1972) ที่กล่าวว่าความสามารถในการคิดเชิงนามธรรมและการวิเคราะห์เชิงวิพากษ์จะพัฒนาขึ้นตามอายุ โดยเฉพาะเมื่อบุคคลเข้าสู่วัยรุ่นตอนปลายและวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ทำให้มองเห็นมิติที่ซับซ้อนของสื่อและสามารถวิเคราะห์ได้รอบด้านมากขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ทฤษฎีประสบการณ์ของ Dewey (1938/1997) ที่อธิบายว่าการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะเกิดขึ้นจากการสั่งสมประสบการณ์ (experience) และการสะท้อนผล (reflection) ซึ่งในกรณีนี้กลุ่มอายุที่มากกว่าย่อมมีโอกาสสะสมประสบการณ์ในการใช้สื่อที่หลากหลายกว่ากลุ่มอายุที่น้อยกว่า นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยในต่างประเทศของ Leung and Lee (2012) พบว่าผู้ใช้สื่อที่มีอายุมากกว่ามักมีทักษะการกำกับตนเองและการจัดการข้อมูลออนไลน์สูงกว่า

เนื่องจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและการรับรู้ความเสี่ยงในสื่อดิจิทัล ขณะที่ Livingstone and Helsper (2007) เน้นว่าความแตกต่างด้านอายุสัมพันธ์โดยตรงกับ digital literacy และ media literacy เนื่องจากความพร้อมทั้งในมิติทักษะการคิดและทักษะการจัดการสื่อ ดังนั้น ผลการวิจัยนี้จึงชี้ให้เห็นว่า แม้เยาวชนทุกช่วงวัยจะมีพื้นฐานทักษะการรู้เท่าทันสื่อ แต่กลุ่มที่มีอายุมากกว่ามีศักยภาพสูงกว่าในด้านการเปิดรับ วิเคราะห์ และใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์ เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากการพัฒนาทางปัญญาและประสบการณ์สะสม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมการใช้สื่ออย่างมีวิจารณญาณ

3. สถานภาพครอบครัว พบว่า เยาวชนที่มีสถานภาพครอบครัวต่างกันมีระดับการรู้เท่าทันสื่อต่างกันในทุกด้าน โดยเฉพาะเยาวชนที่อาศัยอยู่คนเดียวหรือกับเพื่อน มีคะแนนการรู้เท่าทันสื่อสูงกว่าเยาวชนที่อาศัยอยู่กับบิดามารดาในหลายด้าน ซึ่งอาจสะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มที่ต้องพึ่งพาการตัดสินใจของตนเองมีโอกาสฝึกทักษะการวิเคราะห์ ประเมิน และจัดการข้อมูลจากสื่อมากกว่า เนื่องจากต้องรับมือกับความท้าทายในชีวิตประจำวันด้วยตนเอง สอดคล้องกับงานของ วิรุฬรัตน์ สหลง (2566) ที่ชี้ว่าเมตาคอกนิชันและการกล้าแสดงออกมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความฉลาดทางดิจิทัล ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่ากลุ่มเยาวชนที่ต้องอาศัยอยู่คนเดียวหรือกับเพื่อนย่อมมีโอกาสพัฒนาเมตาคอกนิชันและทักษะการกำกับตนเองสูงกว่า ทำให้สามารถรู้เท่าทันสื่อได้ดีขึ้น นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสามารถอธิบายได้ด้วย ทฤษฎีการพึ่งพาตนเองของ Bandura (1997) ที่กล่าวถึงแนวคิด self-efficacy ซึ่งหมายถึงความเชื่อมั่นของบุคคลในความสามารถของตนเองในการจัดการกับสถานการณ์ หากเยาวชนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ต้องรับผิดชอบตนเองมาก เช่น การอยู่ห่างครอบครัว ก็จะมีแนวโน้มพัฒนาความสามารถในการกำกับตนเองและความเชื่อมั่นในทักษะของตนเองมากขึ้น ส่งผลต่อการใช้สื่ออย่างรู้เท่าทัน ในทำนองเดียวกัน Bronfenbrenner (1979) ในทฤษฎีระบบนิเวศ (Ecological Systems Theory) ชี้ว่าสภาพแวดล้อมของบุคคล ทั้งในระดับครอบครัวและเพื่อนฝูง ล้วนมีอิทธิพลต่อการพัฒนาทักษะและพฤติกรรมของเยาวชน ดังนั้น เยาวชนที่อาศัยอยู่นอกครอบครัวแบบดั้งเดิมจึงได้รับอิทธิพลโดยตรงจากปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนหรือสังคมใกล้ชิดมากขึ้น ซึ่งส่งผลต่อการสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อ งานวิจัยต่างประเทศของ Lee and Chae (2012) ก็ชี้ว่าบริบทครอบครัวมีบทบาทสำคัญต่อ digital literacy และ media literacy โดยเยาวชนที่มีการเปิดกว้างทางความคิดและได้รับโอกาสฝึกทักษะการตัดสินใจด้วยตนเองมักมีระดับการรู้เท่าทันสื่อสูงกว่า ดังนั้น ผลการวิจัยนี้จึงสะท้อนว่า สถานภาพครอบครัวเป็นตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อ โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนที่อาศัยอยู่อย่างอิสระจากครอบครัว พวกเขามีโอกาสฝึกทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการกำกับตนเองสูงกว่า ซึ่งเป็นปัจจัยที่สนับสนุนการใช้สื่ออย่างรู้เท่าทันและสร้างสรรค์

4. ลักษณะการพักอาศัย พบว่า เยาวชนที่พักอาศัยในบ้านหรือคอนโดของครอบครัวมีคะแนนการรู้เท่าทันสื่อต่ำกว่ากลุ่มที่พักอาศัยในห้องเช่าหรือบ้านของญาติในหลายด้าน โดยเฉพาะด้านการวิเคราะห์สื่อและการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ ซึ่งอาจอธิบายได้ว่ากลุ่มที่ต้องอาศัยอยู่นอกบ้านของครอบครัวมักเผชิญกับสถานการณ์ที่ต้องใช้ทักษะการตัดสินใจและการจัดการข้อมูลด้วยตนเองมากกว่า จึงมีโอกาสฝึกฝนการคิดเชิงวิพากษ์และการใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์มากกว่า สอดคล้องกับ

งานของ ณัฐธินี ชงโค (2566) ที่พบว่าปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการเรียนและแรงจูงใจในโลกไซเบอร์มีความสัมพันธ์กับระดับความฉลาดทางดิจิทัลของนิสิต ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้สื่ออย่างมีวิจารณญาณ สะท้อนให้เห็นว่าการอยู่ในบริบทแวดล้อมที่ต้องปรับตัวและตัดสินใจด้วยตนเอง เช่น การอาศัยในหอพักหรือห้องเช่า อาจกระตุ้นให้เยาวชนพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อได้ดีกว่า การอธิบายปรากฏการณ์นี้ยังสอดคล้องกับ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ Bandura (1986) ที่ชี้ว่าพฤติกรรมมนุษย์พัฒนาผ่านการปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม หากเยาวชนต้องอาศัยอยู่นอกบ้านของครอบครัว พวกเขาจะได้รับแรงเสริมและแรงกดดันทางสังคมที่หลากหลายมากขึ้น ส่งผลให้พัฒนาความสามารถในการใช้วิจารณญาณเมื่อต้องบริโภคสื่อ นอกจากนี้ ตาม ทฤษฎีระบบนิเวศของBronfenbrenner (1979) สภาพแวดล้อมระดับไมโคร เช่น ครอบครัวและที่อยู่อาศัย มีบทบาทสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมและทักษะของบุคคล ดังนั้น ความแตกต่างของรูปแบบที่อยู่อาศัยจึงสามารถอธิบายได้ว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชน งานวิจัยของ Livingstone and Helsper (2007) ยังยืนยันว่าเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสในการใช้สื่ออย่างอิสระและมีการกำกับดูแลแบบเปิดกว้าง จะพัฒนาทักษะ digital literacy และ media literacy ได้ดีกว่ากลุ่มที่อยู่ในบริบทที่ถูกควบคุมมากเกินไป ดังนั้น ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า ลักษณะการพักอาศัยมีอิทธิพลต่อระดับการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชน โดยเฉพาะในกลุ่มที่อยู่นอกครอบครัว ซึ่งมีโอกาสได้เรียนรู้การใช้สื่อด้วยตนเอง และสะท้อนถึงความสำคัญของบริบทสิ่งแวดล้อมในการส่งเสริมความฉลาดทางดิจิทัลและการรู้เท่าทันสื่อ

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

1. เพศ พบว่า ในภาพรวม เยาวชนที่มีเพศต่างกันมีการรู้เท่าทันสื่อไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าเยาวชนที่มีเพศต่างกันมีการรู้เท่าทันสื่อด้านการเข้าใจสื่อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยเยาวชนหญิงมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเยาวชนชายเล็กน้อยในด้านนี้ ส่วนด้านอื่น ๆ ได้แก่ การเปิดรับสื่อ การวิเคราะห์สื่อ การประเมินค่า และการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

2. อายุ พบว่า เยาวชนที่มีอายุต่างกันมีการรู้เท่าทันสื่อ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เยาวชนที่มีอายุต่างกันมีการรู้เท่าทันสื่อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเปิดรับสื่อ, ด้านการวิเคราะห์สื่อ และ ด้านการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ อย่างไรก็ตาม การรู้เท่าทันสื่อในด้านการเข้าใจสื่อและด้านการประเมินค่าไม่แตกต่างกัน

3. สถานภาพครอบครัว พบว่า ในภาพรวมเยาวชนที่มีสถานภาพครอบครัวต่างกันมีการรู้เท่าทันสื่อ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าเยาวชนที่มีสถานภาพครอบครัวต่างกันมีการรู้เท่าทันสื่อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกด้าน ได้แก่ การเปิดรับสื่อ การวิเคราะห์สื่อ การเข้าใจสื่อ การประเมินค่า และการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD พบว่า เยาวชนที่อาศัยอยู่คนเดียว และเยาวชนที่

อาศัยอยู่กับเพื่อนมีคะแนนการรู้เท่าทันสื่อสูงกว่าเยาวชนที่อาศัยอยู่กับบิดามารดาในหลายด้าน โดยเฉพาะด้านการเปิดรับสื่อ การวิเคราะห์สื่อ การเข้าใจสื่อ และการประเมินค่า

4. ลักษณะการพักอาศัย พบว่า ในภาพรวมเยาวชนที่มีลักษณะการพักอาศัยต่างกันมีการรู้เท่าทันสื่อ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เยาวชนที่มีลักษณะการพักอาศัยต่างกันมีการรู้เท่าทันสื่อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกด้าน ได้แก่ การเปิดรับสื่อ การวิเคราะห์สื่อ การเข้าใจสื่อ การประเมินค่า และการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD พบว่า เยาวชนที่พักอาศัยอยู่ที่บ้าน/คอนโดของครอบครัวมีคะแนนการรู้เท่าทันสื่อต่ำกว่ากลุ่มที่พักอาศัยในห้องเช่าและบ้าน/คอนโดของญาติในหลายด้าน โดยเฉพาะในด้านการวิเคราะห์สื่อ การเข้าใจสื่อ การประเมินค่า และการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม รวมถึงสถาบันการศึกษา ควรนำผลวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการออกแบบหลักสูตรหรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริม การรู้เท่าทันสื่อ โดยเฉพาะการบูรณาการเข้าไปในรายวิชาทั่วไปและรายวิชาเฉพาะด้าน

2. ครอบครัวควรใช้ผลการวิจัยนี้เพื่อสร้างความเข้าใจถึงบทบาทของสิ่งแวดล้อมต่อพฤติกรรมการใช้สื่อของเยาวชน โดยเปิดโอกาสให้เยาวชนมีอิสระในการเลือกและวิเคราะห์สื่อด้วยตนเอง แต่ควบคู่กับการให้คำแนะนำและการชี้แนะที่เหมาะสม

3. ชุมชนสามารถจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้เท่าทันสื่อ เช่น การอบรมเชิงปฏิบัติการด้านความปลอดภัยดิจิทัล หรือการใช้สื่อเพื่อพัฒนาท้องถิ่น

4. หน่วยงานรัฐ เอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นฐานข้อมูลในการออกแบบ โครงการรณรงค์ด้านการรู้เท่าทันสื่อ เพื่อลดผลกระทบจากสื่อออนไลน์ที่ไม่เหมาะสม เช่น ข่าวปลอม (Fake News) การกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ และการใช้สื่อในทางลบ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อยอด สามารถศึกษาวิจัยต่อยอดเพื่อขยายผลการวิจัย

1. ความแตกต่างด้านการรู้เท่าทันสื่อระหว่างเยาวชนไทยและต่างชาติ: การศึกษาเชิงเปรียบเทียบข้ามวัฒนธรรม

2. ผลของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และการคิดเชิงวิพากษ์ต่อการใช้สื่อดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์

3. การใช้สื่อเสมือนจริง (Virtual Reality) เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษามหาวิทยาลัย

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

ณัฐธินี ชงโค. (2566). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความฉลาดทางดิจิทัลของนิสิตระดับอุดมศึกษา. *วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษา, 18*(2), 112–130.

ทิพวัลย์ อัตถาหาร และเสกสรรค์ ทองคำบรรจง. (2563). การวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงของความฉลาดทางดิจิทัลในกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษา. *ศึกษาศาสตร์ มมร. 8*(1), 137-145.

พนม คลี่ฉายา. (2564). การรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทยในยุคสื่อดิจิทัล. *วารสารวิชาการนิเทศศาสตร์, 9*(2), 45–63.

วิรุฬรัตน์ สหลง. (2566). ความสัมพันธ์ระหว่างเมตาคอกนิชันและการกล้าแสดงออกกับความฉลาดทางดิจิทัลของนิสิตมหาวิทยาลัย. วารสารวิชาการสังคมศาสตร์, 16(1), 101–118.

ภาษาอังกฤษ

Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory.* Prentice-Hall.

Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control.* W.H. Freeman.

Bem, S. L. (1981). Gender schema theory: A cognitive account of sex typing. *Psycho logical Review, 88*(4), 354–364. https://doi.org/10.1037/0033-295X.88.4.354

Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development: Experiments by nature and design.* Harvard University Press.

Buckingham, D. (2019). *The media education manifesto*. Cambridge, UK: Polity Press.

Dewey, J. (1997). *Experience and education.* Simon & Schuster. (Original work published 1938)

Hobbs, R. (2010). *Digital and media literacy: A plan of action*. Washington, DC: Aspen Institute.

Martens, H. (2010). Evaluating media literacy education: Concepts, theories and future directions*. Journal of Media Literacy Education, 2*(1), 1–22.

Piaget, J. (1972). *The psychology of the child.* New York: Basic Books.

UNESCO. (2018). *Media and information literacy curriculum for educators and learners.* Paris: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.

ระบบออนไลน์

Lee, S. J., & Chae, Y. G. (2012). Balancing participation and risks in children's internet use: The role of internet literacy and parental mediation. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking, 15*(5), 257–262. https://doi.org/10.1089/

cyber.2011.0552

Lee, A. Y. L. (2016). Media education in the school 2.0 era: Teaching media literacy in Hong Kong. *Global Media and China, 1*(4), 435–449. https://doi.org/10.1177/2059436416667129

Leung, L., & Lee, P. S. N. (2012). The influences of information literacy, internet addiction and parenting styles on internet risks. *New Media & Society, 14*(1), 117–136. https://doi.org/10.1177/1461444811410406

Livingstone, S. (2004). Media literacy and the challenge of new information and communication technologies. *Communication Review, 7(*1), 3–14. https://doi.org/10.1080/10714420490280152

Livingstone, S., & Helsper, E. J. (2007). Gradations in digital inclusion: Children, young people, and the digital divide. *New Media & Society, 9*(4), 671–696. https://doi.org/10.1177/1461444807080335

Livingstone, S. (2014). Developing social media literacy: How children learn to interpret risky opportunities on social network sites. *Communications, 39*(3), 283–303. https://doi.org/10.1515/commun-2014-0113